

Pracovné úrazy, choroby z povolania a nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

1 Kontakt	
1.1 Organizácia	Štatistický úrad Slovenskej republiky
1.2 Adresa	Lamačská cesta 3/C, 840 05 Bratislava
1.3 Kontaktná osoba	Ivana Herzáňová
1.4 Odbor	Odbor štatistiky životnej úrovne obyvateľstva
1.5 Telefón	+421 2 50236 789
1.6 E-mail	ivana.herzanova@statistics.sk

2 Aktualizácia metaúdajov	
2.1 Dátum poslednej zmeny	17.04.2024

3 Popis štatistiky	
3.1 Popis údajov	
<p>Pracovný úraz Pracovný úraz je definovaný ako jednotlivá udalosť v priebehu práce, ktorá vedie k fyzickej alebo duševnej ujme. Údaje zahŕňajú pracovné úrazy zamestnancov, pri ktorých došlo k neprítomnosti v práci dlhšej ako 3 kalendárne dni, ťažkému ublíženiu na zdraví alebo smrti zamestnanca následkom pracovného úrazu. Na národnej úrovni sa údaje o pracovných úrazoch v súlade s metodikou European Statistics on Accidents at Work (ESAW) získavajú len zo zdrojov administratívnych údajov v súlade s platnou metodikou a definíciami Eurostatu, a to od Národného inšpektorátu práce a Hlavného banského úradu. Národnými zdrojmi sú vyhlásenia o evidovaných pracovných úrazoch príslušným vnútroštátnym orgánom v zmysle zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.</p> <p>Choroby z povolania Údaje sú všetky nové prípady chorôb z povolania uznané počas príslušného referenčného roka. Súbor údajov o chorobách z povolania zahŕňa charakteristiky obete, práce obete a choroby.</p> <p>Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti Štatistika nevýdavkových zdrojov na zdravotnú starostlivosť poskytuje informácie o ľudských zdrojoch v zdravotníctve, zdravotníckych zariadeniach a využívaní zdravotnej starostlivosti.</p>	
3.2 Klasifikačný systém	
<p>Pre štatistiky sa používajú nasledujúce klasifikácie: NACE Rev.2, ISCO-08, NUTS 2021 a ICSE-93. Pri chorobách z povolania sa používa aj klasifikácia ICD-10.</p> <p>Pri zbere údajov o nevýdavkových zdrojoch na zdravotnú starostlivosť sa navyše používajú klasifikácie používané v systéme zdravotných účtov (SHA) a súvisiacom súbore medzinárodnej klasifikácie zdravotných účtov.</p>	

Pri premennej prepustenia z nemocníc sa používa Medzinárodný užší zoznam pre tabuľku úmrtnosti v nemocniciach (ISHMT).

Pokiaľ ide o zamestnanosť v zdravotníctve, uplatňuje sa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií.

Vymedzenie povinných premenných je stanovené v nariadení Komisie (EÚ) 2022/2294. Ak je to možné, štatistiky sú rozdelené podľa pohlavia, vekovej skupiny a regiónu NUTS2.

3.3 Pokrytie štatistických oblastí a okruhov

Pracovné úrazy a choroby z povolania

Od referenčného roku 2013 sú plne pokryté všetky odvetvia ekonomických činností NACE Rev.2 s výnimkou sektora O (Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie). Tento sektor je čiastočne pokrytý, pretože sa nevzťahuje na služobné úrazy v závodoch útvarov, na ktoré sa vzťahujú vnútroštátne pravidlá mlčanlivosti v zmysle zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (Policajný zbor, Hasičský a bezpečnostný zbor), Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ozbrojené sily a spravodajská služba), Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (Väzenská a justičná stráž) a Ministerstvo financií Slovenskej republiky (colné úrady).

Pre pracovné úrazy platí, že od referenčného roku 2013 je pokrytie sektorom B (ťažba a dobývanie) klasifikácie NACE Rev.2 zabezpečené na základe údajov z Hlavného banského úradu.

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

Verejné zdravie.

3.4 Štatistické pojmy a definície

Pracovné úrazy a choroby z povolania

Súbory údajov o pracovných úrazoch zahŕňajú všetky požadované premenné v súlade s nariadením Komisie (EÚ) č. 349/2011, t. j. všetky premenné fáz ESAW I, II a III. Od referenčného roku 2013 sa poskytuje aj premenná RTA (dopravné nehody) a pokrytie sektora B (ťažba a dobývanie) klasifikácie NACE Rev.2 je zabezpečené na základe údajov z Hlavného banského úradu. Premenné sú v súlade s definíciami ESAW, nejasnosť je v prípade premennej "Veľkosť podniku", ktorá sa vzťahuje na veľkosť podniku, nie na veľkosť miestnej jednotky, ako to vyžaduje metodika ESAW.

Chorobou z povolania sú klasifikované ochorenia, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s prácou pokiaľ vznikli za podmienok uvedených v predpisoch o sociálnom poistení. Choroba z povolania je choroba uznaná príslušným zdravotníckym zariadením, ktorá je zaradená do Zoznamu chorôb z povolania v SR uvedeného v prílohe č. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ak vznikla za podmienok uvedených v tejto prílohe zamestnancovi pri plnení pracovných alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením týchto úloh (zákon č. 461/2003 Z.z.). Na výskyte chorôb z povolania sa podieľa široké spektrum rizikových faktorov pracovného prostredia, pôsobenie chemických, fyzikálnych, biologických, psychosociálnych faktorov, napr. hluk, prach, vibrácie, karcinogénne a mutagénne látky, alergény, infekčné agens.

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

Praktickí lekári poskytujúci služby individuálnym pacientom.

Profesionálne aktívne pôrodné asistentky zahŕňajú praktické a ďalšie (nepraktické) pôrodné asistentky, pre ktoré je vzdelanie predpokladom výkonu zamestnania.

Profesionálne aktívne zdravotné sestry zahŕňajú praktické sestry a ďalšie zdravotné sestry, pre ktoré je ich vzdelanie podmienkou pre vykonávanie zamestnania.

Profesionálne aktívny opatrovateľský personál zahŕňa praktický ošetrovateľský personál a ďalší ošetrovateľský personál od ktorého si pracovná pozícia vyžaduje vzdelanie v odbore.

Profesionálne aktívni zubní lekári sú zubní lekári a iní zubní lekári, pre ktorých je ich vzdelanie v stomatológii predpokladom výkonu zamestnania.

Profesionálne aktívni farmaceuti sú praktickí farmaceuti a ďalší farmaceuti, pre ktorých je ich vzdelanie vo farmácii predpokladom výkonu zamestnania.

Farmaceuti s licenciou na vykonávanie praxe zahŕňajú lekárnikov vykonávajúcich prax a ďalších (nevykonávajúcich prax) lekárnikov, ktorí sú registrovaní a oprávnení vykonávať prax.

Nemocnice zahŕňajú licencované zariadenia, ktoré sa primárne zaoberajú poskytovaním lekárskeho, diagnostického a liečebného služieb, ktoré zahŕňajú lekárske, ošetrovateľské a iné zdravotnícke služby hospitalizovaným pacientom a špecializované ubytovacie služby požadované hospitalizovanými pacientmi. Nemocnice poskytujú lôžkové zdravotné služby, z ktorých mnohé možno poskytovať len s využitím špecializovaných zariadení a odborných znalostí, ako aj pokročilej zdravotníckej technológie a vybavenia, ktoré tvoria významnú a neoddeliteľnú súčasť procesu poskytovania. Hoci hlavnou činnosťou je poskytovanie ústavnej zdravotnej starostlivosti, môžu ako sekundárne činnosti poskytovať aj dennú starostlivosť, ambulantnú a domácu zdravotnú starostlivosť (nemocnice vo verejnom vlastníctve, neziskové nemocnice v súkromnom vlastníctve, ziskové nemocnice v súkromnom vlastníctve).

Všeobecné nemocnice zahŕňajú licencované zariadenia, ktoré sa primárne zaoberajú poskytovaním všeobecnej diagnostickej a lekárskej starostlivosti (chirurgickej aj nechirurgickej) hospitalizovaným pacientom so širokou škálou zdravotných problémov. Tieto zariadenia môžu poskytovať ďalšie služby, ako sú ambulantné služby, anatomické patologické služby, diagnostické röntgenové služby, služby klinického laboratória alebo služby operačných sál pre rôzne postupy a/alebo lekárenské služby, ktoré zvyčajne využívajú interní pacienti (medziprodukty v rámci nemocničnej liečby), ale aj externí pacienti.

Celkový počet lôžok v nemocniciach predstavujú všetky nemocničné lôžka, ktoré sú pravidelne udržiavané a obsadzované a okamžite dostupné pre nových hospitalizovaných pacientov. Sú súčtom lôžok somatickej a psychiatrickej starostlivosti.

Pobytové zariadenia dlhodobej starostlivosti zahŕňajú zariadenia, ktoré sa zaoberajú predovšetkým poskytovaním dlhodobej pobytovej starostlivosti, ktorá kombinuje ošetrovateľskú, dozornú alebo iné druhy starostlivosti podľa požiadaviek obyvateľov. V týchto zariadeniach je významná časť výrobného procesu a poskytovanej starostlivosti kombináciou zdravotníckych a sociálnych služieb, pričom zdravotnícke služby sú vo veľkej miere na úrovni ošetrovateľskej starostlivosti v kombinácii so službami osobnej starostlivosti. Zdravotnícke zložky starostlivosti sú však oveľa menej intenzívne ako tie, ktoré sa poskytujú v nemocniciach.

Vyšetrenie je definované ako lekárske zobrazovacie sedenie na štúdium jednej (alebo viac ako jednej) časti tela, ktorá poskytuje jeden alebo viac pohľadov na diagnostické účely - počet CT vyšetrení, MRI vyšetrení a PET vyšetrení.

Chirurgické zákroky sú lekárske zákroky zahŕňajúce rez nástrojmi, ktoré sa zvyčajne vykonávajú na operačnej sále a zvyčajne zahŕňajú anestéziu a/alebo pomoc pri dýchaní. Chirurgické zákroky sa môžu vykonávať buď ako lôžkové prípady, denné prípady alebo v určitých prípadoch ako ambulantné prípady. Postupy vykonávané v lôžkovom prípade a dennom prípade by sa mali vykazovať pre všetky postupy na užšom zozname. V prípade dvoch postupov by sa mal podľa možnosti hlásiť aj počet ambulantných prípadov v nemocniciach a mimo nemocníc.

Skríning rakoviny prsníka (mamografia) - počet žien vo veku 50-69, ktoré podstúpili obojstrannú mamografiu za posledné dva roky (alebo podľa osobitnej frekvencie skríningu odporúčanej v každej krajine) vydelené počtom žien vo veku 50 – 69 rokov, ktoré odpovedali na otázky prieskumu o mamografii (údaje založené na prieskume) alebo oprávnených na organizovaný skríningový program (pre údaje založené na programe).

Skríning rakoviny krčka maternice - počet žien vo veku 20-69, ktoré podstúpili skríning rakoviny krčka maternice za posledné tri roky (alebo podľa osobitnej frekvencie skríningu odporúčanej v každej krajine) vydelené počtom žien vo veku 20 – 69 rokov, ktoré odpovedali na otázku prieskumu (údaje z prieskumov) alebo oprávnených na organizovaný skríningový program (údaje z programu).

Hospitalizované prípady - prepustenie z nemocnice je formálne prepustenie pacienta z nemocnice, ktorý bol formálne prijatý do nemocnice na vyšetrenie a/alebo liečebnú starostlivosť a ktorý zostal v nemocnici minimálne 1 noc.

Prepustenie z dennej starostlivosti je prepustenie pacienta, ktorý bol formálne prijatý do nemocnice na prijímanie plánovaných lekárskech a zdravotníckych služieb a ktorý bol prepustený v ten istý deň.

Nemocničné (lôžkové) dni - deň na lôžku (alebo lôžkový deň) je deň, počas ktorého je osoba prijatá ako hospitalizovaná na lôžko a v ktorom pacient zostáva cez noc v nemocnici.

Priemerná dĺžka pobytu v nemocnici (ALOS) sa vypočíta vydelením počtu dní na lôžku počtom prepustení počas roka. Dĺžka pobytu pacienta by sa mala počítať ako dátum prepustenia mínus dátum prijatia (napríklad pacient prijatý 25. a prepustený 26. by sa mal počítať ako 1 deň). Rozdelenia hospitalizovaných prípadov v ten istý deň (napr. hospitalizovaní pacienti, ktorí zomrú alebo sú prevezení do inej nemocnice v deň ich prijatia) by sa mali zahrnúť do počtu prepustení. Zodpovedajúci počet lôžkodní by sa mal nastaviť na 1 deň.

3.5 Štatistická jednotka

Pracovné úrazy

Štatistickou jednotkou sledovania je pracovný úraz. Zaznamenáva sa každý prípad pracovného úrazu, ktorý spôsobil viac ako 3 kalendárne dni neprítomnosti v práci, ťažkého ublíženia na zdraví alebo úmrtia zamestnanca v dôsledku pracovného úrazu. Notifikačný formulár o evidovanom pracovnom úraze je potrebné vyplniť najmenej do 4 dní od oznámenia vzniku pracovného úrazu. Zamestnávateľ má zákonnú povinnosť bezodkladne oznámiť pracovný úraz príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru, ak ide o úraz s ťažkým ublížením na zdraví alebo s následkom smrti a zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo orgánu dozoru oznamovací formulár o pracovnom úraze do 8 dní (odo dňa, keď bol o ňom zamestnávateľ informovaný).

Choroby z povolania

Zbierajú sa údaje pre každý prípad choroby z povolania. Ak je osoba obeťou viac ako jednej uznanej choroby z povolania počas referenčného roka, oznámi sa každý samostatný prípad (jeden za každý uznaný prípad choroby z povolania).

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

Registrovaní zdravotnícki pracovníci alebo kategórie zdravotníckych zariadení.

3.6 Cieľová populácia

Pracovné úrazy

- 1) Profesionálny status plne pokrytý – zamestnanec (brigádnici, príležitostní pracovníci);
- 2) Čiastočne pokryté profesionálne postavenie – stážisti/uční, študenti.

Choroby z povolania

Zamestnanci vo všetkých hospodárskych odvetviach podľa NACE Rev. 2.

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

- 1) zdravotnícky personál;
- 2) všetky dostupné lôžka alebo vybavenie v nemocniciach alebo v zariadeniach ošetrovateľskej a rezidenčnej starostlivosti;
- 3) všetky prepustenia alebo zákroky vykonávané vo všetkých nemocniciach.

3.7 Geografické pokrytie

Pre štatistiky je zahrnuté celé územie Slovenskej republiky.

3.8 Časové pokrytie

Pracovné úrazy

Za Slovenskú republiku sú údaje dostupné od roku 2008.

Choroby z povolania

Údaje sú k dispozícii od referenčného roku 2013.

Nevýdavkové štatistiky zdravotnej starostlivosti

Každá premenná má iné časové obdobie pokrytia údajmi. V časti Zamestnanosť v zdravotníctve sa časové obdobie začína v intervale referenčného roka (1980 – 2009), fyzických zdrojov (1980 – 2004), zdravotníckych činností (1990 – 2018), modulu Eurostatu (1996 – 2012).

3.9 Bázické obdobie

Nie je aplikovateľné.

4 Merná jednotka

Pracovné úrazy

V údajoch sa používajú nasledujúce merné jednotky:

- počet nehôd;
- percentuálny podiel nehôd (vo vzťahu k rôznym súčtom a poruchám);
- miera výskytu nehôd: počet úrazov na 100 000 pracovníkov;
- štandardizovaná miera výskytu: počet úrazov na 100 000 pracovníkov upravený vzhľadom na relatívnu veľkosť hospodárskych odvetví na úrovni EÚ.

Choroby z povolania

V údajoch sa používajú tieto merné jednotky: počet chorôb z povolania.

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

Absolútne čísla na konci referenčného obdobia/priemerný počet počas referenčného obdobia. Miera javu na referenčnú populáciu (napr. na 100 000 obyvateľov).

5 Referenčné obdobie

Referenčné obdobie je kalendárny rok.

6 Inštitucionálny mandát

6.1 Právne akty a iné dohody

Pracovné úrazy

V slovenských podmienkach je štatistika implementovaná v súlade s príslušnou legislatívou EÚ. Pri evidencii a šírení štatistík týkajúcich sa pracovných úrazov sa uplatňujú uvedené vnútroštátne právne predpisy:

- Zákon č. 540/2001 o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov,
- Smernica o ochrane dôverných štatistických údajov č. SME – 1/2015 (interná právna úprava Štatistického úradu SR),
- Zákon č. 311/2001 Zákonník práce,
- Zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- Zákon č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce ao zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní ao zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 51/1988 o banskej činnosti, výbušninách, štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov, vyhláška č. 500/2006 Z.z. o vzore záznamu o registrovanom pracovnom úraze,
- Zákon č. 58/2014 o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Choroby z povolania

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 o štatistikách Spoločenstva v oblasti verejného zdravia a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Zákon NR SR č. 540/2001 o štátnej štatistike upravuje podmienky získavania štatistických informácií potrebných na hodnotenie sociálno-ekonomického rozvoja, postavenie a pôsobnosť orgánov vykonávajúcich štátnu štatistiku, úlohu orgánov verejnej moci na úseku štátnej štatistiky, práva a povinnosti spravodajských jednotiek, ochranu dôverných štatistických údajov pred zneužitím, poskytovanie a zverejňovanie štatistických údajov, zabezpečenie porovnateľnosti štatistických informácií a plnenie dohôd v oblasti štátnej štatistiky.

Zákon č. 153/2013 Z.z. o Národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Nevýdavkové štatistiky zdravotnej starostlivosti

Štatistiky zdravotnej starostlivosti sa zostavujú v súlade s Nariadením o štatistikách Spoločenstva v oblasti verejného zdravia a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ES) č. 1338/2008 a Nariadením Komisie (EÚ) 2022/2294 o štatistike zdravotníckych zariadení, zdravotníckych zariadení, ľudských zdrojov a využívania zdravotnej starostlivosti.

Na základe Gentlemanskej dohody.

Zákon č. 153/2013 Z.z. o Národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon NR SR č. 540/2001 o štátnej štatistike upravuje podmienky získavania štatistických informácií potrebných na hodnotenie sociálno-ekonomického rozvoja, postavenie a pôsobnosť orgánov vykonávajúcich štátnu štatistiku, úlohu orgánov verejnej moci na úseku štátnej štatistiky, práva a povinnosti spravodajských jednotiek, ochranu dôverných štatistických údajov pred zneužitím, poskytovanie a zverejňovanie štatistických údajov, zabezpečenie porovnateľnosti štatistických informácií a plnenie dohôd v oblasti štátnej štatistiky, ktorými je Slovenská republika viazaná:

- vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 10/2014 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam štatistických výkazov v zdravotníctve a podrobnosti o postupe, metódach, určených spravodajských jednotkách a lehotách na podávanie správ v rámci štatistického zisťovania v systéme zdravotníctva a ich charakteristike;
- vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 44/2014 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe, metódach, určených spravodajských jednotkách a oznamovacích lehotách na identifikáciu udalostí charakterizujúcich zdravotný stav obyvateľstva a ich charakteristiku;
- vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 74/2014 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam hlásení do národných zdravotných registrov, ich charakteristika, podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postup, metódy, rozsah spravodajských jednotiek a lehoty na podávanie správ do národných zdravotných registrov.

6.2 Spoločné využívanie údajov

Spoločný dotazník o štatistikách nevýdavkových zdrojov zdravotnej starostlivosti je koordinovaný po dohode so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD).

Pre pracovné úrazy a choroby z povolania nie je aplikovateľné.

7 Štatistická dôvernosť

7.1 Politika štatistickej dôvernosti

Na vnútroštátnej úrovni na ochranu dôverných štatistických údajov sa uplatňuje Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 a NARIADENIE KOMISIE (EÚ) č. 557/2013 zo 17. júna 2013, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o európskej štatistike, pokiaľ ide o prístup k dôverným údajom na vedecké účely, zákon č. 540/2001 Z.z. o štátnej štatistike a interných právnych predpisoch.

Garancia ochrany dôverných údajov poskytovaných spravodajskými jednotkami je jednou zo zásad politiky šírenia Štatistického úradu SR. Pokiaľ ide o zverejňovanie, šírenie a poskytovanie štatistických informácií používateľom, ochrana dôverných údajov je zabezpečená v súlade so zákonom o štátnej štatistike a zásadami používania dôverných štatistických údajov, ktoré sú definované na základe interného právneho predpisu SME – 1/2015.

V súlade so zákonom č. 540/2001 Z.z. o štátnej štatistike: „Orgány vykonávajúce štátnu štatistiku sú povinné zabezpečiť ochranu dôverných štatistických údajov pred zneužitím spôsobom určeným v § 25a a § 29 a 30 tohto zákona.“ V Zásadách mlčanlivosti Ochrana štatistických údajov Použitie je v článku 3 definovaný spôsob ochrany dôverných štatistických údajov av článku 4 podmienky udelenia prístupu k dôverným štatistickým údajom na vedecké účely (dostupné na webovej stránke: www.statistics.sk, časť: Informačná služba).

Keďže údaje o pracovných úrazoch zbiera a spracúva Národný inšpektorát práce a Hlavný banský úrad, na týchto úradoch je zabezpečená ochrana osobných údajov podľa zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

7.2 Zaobchádzanie s údajmi

Na národnej úrovni sa údaje zverejňujú iba v súhrnnej forme.

8 Politika zverejňovania

8.1 Kalendár prvého zverejnenia

Nie je aplikovateľné.

8.2 Prístup ku kalendáru prvého zverejnenia

Nie je aplikovateľné.

8.3 Prístup používateľov k štatistickým informáciám

V súlade s právnym rámcom Spoločenstva a Kódexom postupov pre Európsku štatistiku (zásada 6 o neustrannosti a objektivite, zásada 13 o včasnosti a dochviteľnosti a zásada 15 o dostupnosti a jasnosti), údaje, ktoré spĺňajú normy kvality, vrátane príslušných metaúdajov, by mali byť dostupné používateľom. Používatelia by mali byť informovaní o dostupnosti údajov a spôsobe ich prístupu.

Vo všeobecnosti sú verejne dostupné len agregované údaje o pracovných úrazoch vo forme publikácií na webových stránkach inštitúcií: Národného inšpektorátu práce a Hlavného banského úradu a agregované údaje sú užívateľom poskytované na požiadanie podľa zákona č. 211/2000

Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobodnom prístupe k informáciám) v znení neskorších predpisov.

Súhrnné údaje o chorobách z povolania sú verejne dostupné vo forme publikácií na stránke Národného centra zdravotníckych informácií. Údaje sa používateľom poskytujú na požiadanie podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

9 Periodicita zverejňovania

Údaje sú zverejňované ročne.

10 Dostupnosť a zrozumiteľnosť

10.1 Tlačové správy

Nie je aplikovateľné.

10.2 Publikácie

Nie je aplikovateľné.

10.3 On-line databázy

Vybrané údaje sú zverejňované na webovej stránke Štatistického úradu SR, v DATAcube., konkrétne ide o nasledujúce dátové kocky:

- Pracovná neschopnosť - novonahlásené prípady, kalendárne dni, priemerný denný stav, doba a percento [zd1006rs]
- Pracovná neschopnosť - prípady [zd3002rr]
- Pracovné miesta, postele v zdravotníckych zariadeniach, lekárne [zd1004rs]
- Vývoj vybraných ukazovateľov o pracovnej neschopnosti pre chorobu a úraz v Slovenskej republike [zd1001rs]
- Kalendárne dni pracovnej neschopnosti pre chorobu a úraz podľa ekonomických činností (SK NACE Rev. 2) [zd2002rs]
- Lekári v zdravotníckych zariadeniach a posteľový fond v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti podľa oddelení k 31. 12. [zd2003rs]
- Pracovná neschopnosť pre chorobu a úraz [zd2005rs]
- Pracovná neschopnosť pre chorobu a úraz podľa ekonomických činností (SK NACE Rev. 2) [zd2006rs]

Údaje možno získať aj v zdravotníckych databázach OECD, EUROSTAT a WHO.

10.4 Prístup k mikroúdajom

Nie je aplikovateľné.

10.5 Iné

Žiadne.

10.6 Dokumentácia o metodike

Štatistiky o pracovných úrazoch sú zostavované v súlade s metodikou Eurostatu (metodika ESAW 2013) a usmerneniami pre prenos údajov za príslušný rok (metodika dostupná na webovom sídle

Eurostatu, na národnej úrovni sú metodické dokumenty dostupné na intranete Štatistického úradu SR).

Metodická poznámka Európska štatistika chorôb z povolania (verzia z roku 2020), v ktorej sa uvádzajú podrobné informácie o výpočte experimentálneho indexu EÚ a vnútroštátnych metodických poznámok vysvetľujúcich systém podávania správ platný v každej zúčastnenej krajine, je k dispozícii na webovom sídle Eurostatu.

Každoročne aktualizované usmernenia a vzory formulárov týkajúcich sa nevýdavkových zdrojov zdravotnej starostlivosti sú dostupné na <https://www.nczisk.sk/Statisticke-zistovania/Pages/default.aspx> a <https://www.nczisk.sk/Registre/Stranky/default.aspx>.

Príslušné klasifikácie uplatňované v štatistikách sú dostupné na webovom sídle Štatistického úradu Slovenskej republiky (www.statistics.sk , čiastočne metaúdaje, klasifikácie).

10.7 Dokumentácia o kvalite

Štatistický úrad SR je držiteľom certifikátu, ktorý potvrdzuje, že úrad spĺňa požiadavky medzinárodnej normy ISO 9001:2015 pri organizovaní, získavaní, spracovaní a poskytovaní oficiálnych štatistík podľa platných noriem. Súčasne poskytuje dôkaz o tom, že zavedený systém riadenia kvality vytvára vhodné podmienky na ďalšie zlepšenie kvality služieb poskytovaných používateľom a rozvíja úrad smerom k vyššej efektívnosti.

11 Riadenie kvality

11.1 Zabezpečovanie kvality

Prijatím Kódexu postupov pre európsku štatistiku sú Eurostat a štatistické úrady členských štátov (vrátane Štatistického úradu SR) povinné poskytovať kvalitnú štatistiku založenú na definícii kvalitnej štatistiky Európskeho štatistického systému. Kvalita je orientovaná na všetky dôležité oblasti - od inštitucionálneho prostredia, cez procesy tvorby štatistík až po výstupy oficiálnych európskych štatistík. Aj zverejňovanie a poskytovanie štatistických informácií musí spĺňať kritériá Kódexu postupov pre európsku štatistiku, najmä harmonogramy, presnosť, spoľahlivosť, relevantnosť, jasnosť, nestrannosť, objektivitu, odbornú nezávislosť, efektívnosť využívania zdrojov.

Technickú validáciu Eurostatom zabezpečuje IT nástroj „STRUVAL“ a číselnú validáciu údajov cez „CONVAL“.

11.2 Hodnotenie kvality

Na národnej úrovni je snaha neustále pracovať na zlepšovaní kvality štatistík v oblasti zdravia.

12 Relevantnosť

12.1 Potreby používateľov

Hlavnými používateľmi údajov (okrem Eurostatu a medzinárodných organizácií) sú:

- Sociálna poisťovňa,
- Ministerstvo hospodárstva SR,
- Ministerstvo zdravotníctva SR,
- Ministerstvo práce, Sociálnych vecí a rodiny SR,
- Ministerstvo životného prostredia SR,
- národné inštitúcie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako napríklad Slovenská asociácia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- vedecké inštitúcie, vysoké školy, verejnosť.

12.2 Spokojnosť používateľov

V poslednej dobe sa nevykonáva žiadny prieskum spokojnosti používateľov.

12.3 Úplnosť štatistických informácií

Súbory údajov o pracovných úrazoch pokrývajú všetky premenné požadované Nariadením Komisie (EÚ) č. 349/2011, t. j. všetky premenné fázy I, II a III a v súlade s usmerneniami na prenos údajov za príslušné roky. Od roku 2013 je poskytovaná aj premenná RTA (Cestná dopravná nehoda).

Slovenská republika poskytuje Eurostatu len agregované údaje o chorobách z povolania v zmysle zákona č. 153/2013 Z.z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 10, kde sa uvádza, že Štatistickému úradu je možné poskytnúť len agregované údaje o chorobách z povolania. Preto chýba premenná Vek a namiesto nej je uvedená premenná Vekové skupiny a je kódovaná v 10-ročných vekových skupinách. Premenná Pracovný status obeť sa nezisťuje, ale vo všeobecnosti v Slovenskej republike z hľadiska pracovného statusu možno choroby z povolania rozoznať na tieto typy: 1 Samostatne zárobkovo činná osoba, 3 Zamestnanec, 5 Praktikant/učeň/študent, 6 Osoba na dôchodku (vrátane predčasného dôchodku).

13 Presnosť a spoľahlivosť

13.1 Celková presnosť

Pracovné úrazy

Údaje sú založené len na zbere administratívnych údajov a pôvodnými národnými zdrojmi údajov sú formuláre oznámenia o registrovanom pracovnom úraze, ktoré sú zamestnávateľia povinní zasielať príslušným vnútroštátnym orgánom. Potenciálne odchýlky, ktoré môžu mať vplyv na presnosť údajov, môžu byť nedostatočné a nedostatočné vykazovanie najmä v prípade nesmrteľných a menej závažných pracovných úrazov. Potenciálne skreslenia môžu byť spôsobené aj chybami v kódovaní, keďže kódovanie údajov o pracovných úrazoch vykonávajú zamestnávateľia a môže ísť aj o prípady, kedy došlo k párovaniu údajov Národného inšpektorátu práce a Sociálnej poisťovne o počtoch stratených dní (premenná SEV) neúspešne.

Choroby z povolania

Pokiaľ ide o pokrytie, zber údajov je navrhnutý ako vyčerpávajúci a miera odozvy je vysoká.

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

Čo sa týka pokrytia, zber údajov je navrhnutý ako vyčerpávajúci a miera odozvy je vysoká.

13.2 Výberové chyby

Nie je aplikovateľné.

13.3 Nevýberové chyby

Nie je aplikovateľné.

14 Včasnosť a dochvilnosť

14.1 Včasnosť

Národné údaje o pracovných úrazoch sú dostupné približne 2 až 3 mesiace po skončení referenčného roka, v ktorom k úrazu došlo. Databáza sa každoročne zasiela Eurostatu do 18 mesiacov po skončení referenčného roka podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 349/2011.

Národné údaje o chorobách z povolania sú dostupné približne 4 až 5 mesiacov po skončení referenčného roka. Údaje o chorobách z povolania sa každoročne zasielajú Eurostatu do 30. júna roku N+2, kde N je referenčný rok, v ktorom došlo k uznaniu choroby z povolania.

Národné údaje o nevýdavkových zdrojoch zdravotnej starostlivosti sú dostupné približne 4 až 6 mesiacov po skončení referenčného roka. Konečné údaje sú zverejnené 12 mesiacov po referenčnom roku.

14.2 Dochvíľnosť

Údaje sú zverejňované včas.

15 Porovnateľnosť a koherentnosť

15.1 Geografická porovnateľnosť

V údajoch nie je problém porovnateľnosti medzi geografickými oblasťami v SR.

15.2 Porovnateľnosť v čase

Údaje o pracovných úrazoch pre Slovenskú republiku sú porovnateľné od roku 2008. Údaje o chorobách z povolania za Slovenskú republiku sú porovnateľné v čase od referenčného roku 2013. Údaje o nevýdavkových zdrojoch sú taktiež porovnateľné v čase.

15.3 Prierezová koherentnosť

Miery výskytu pracovných úrazov z výberového zisťovania pracovných síl – VZPS (ad-hoc modul o pracovných úrazoch a iných zdravotných problémoch súvisiacich s prácou) sú vyššie ako z ESAW. Rozdiel je spôsobený rozdielom v metódach zberu údajov (VZPS je výberové zisťovanie v domácnostiach, administratívny zdroj údajov má Národný inšpektorát práce a Hlavný banský úrad), rozdielmi v definíciách (napr. definícia pracovníka) a rozdielnym pokrytím (VZPS pokrýva všetky pracovníci, štatistika ESAW len zamestnanci a štážisti/uční, študenti iba na praktickom vyučovaní u zamestnávateľa).

Údaje z ad-hoc modulu VZPS o pracovných úrazoch a iných zdravotných problémoch súvisiacich s prácou sú za Slovenskú republiku dostupné za referenčné roky 2013 a 2007.

Pre choroby z povolania a nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti nie je aplikovateľné.

15.4 Vnútoraná koherentnosť

Údaje sú konzistentné.

16 Náklady a záťaž respondentov

Pracovné úrazy a choroby z povolania

V súčasnosti nie je k dispozícii žiadna analýza nákladov a zaťaženia pre údaje o pracovných úrazoch a chorobách z povolania na národnej úrovni.

Nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti

9 724 EUR – priame náklady, 3 890 EUR – nepriame náklady (náklady sú z roku 2020, aktuálne nie je dostupná novšia akalýza nákladov na národnej úrovni).

17 Revízia údajov

17.1 Politika revízií

Revízna politika Štatistického úradu SR ako ústredného orgánu štátnej správy pre oblasť štátnej štatistiky je dôležitým nástrojom zvyšovania kvality štatistických údajov. Buduje základné pravidlá a všeobecné postupy uplatňované pri revízii údajov v rámci úradu (dokument Revízna politika ŠÚ SR a Harmonogram revízií ŠÚ SR – verejne dostupný len na stránke www.statistics.sk v slovenskom jazyku).

V zmysle Revíznej politiky je revíziou každá zmena štatistickej hodnoty premenných v príslušných databázach a vo verejne zverejňovaných štatistických údajoch.

Dôvodom revízie sú zmeny v platnej legislatíve, úprava metodických definícií a postupov, revízia klasifikácií a číselníkov, implementácia nových štatisticko-matematických metód, dostupnosť zadných presnejších údajov ako aj chyby v zdrojových údajoch a vypočítaných hodnotách.

Cieľom revízie je dosiahnuť alebo udržať obsah štatistických údajov konzistentný.

Potrebu mať zadané jasné pravidlá revízie podporujú aj požiadavky Eurostatu, ktorý v záujme čo najvyššej medzinárodnej porovnateľnosti a konzistentnosti štatistických údajov naďalej podporuje zlepšovanie kvality národných štatistík. Kódex postupov európskej štatistiky stanovuje pre oblasť revízie zásadu č. 8 „Revízie sa riadia štandardnými, dobre zavedenými a transparentnými postupmi“. To znamená, že revízie by sa mali vykonávať podľa definovaných pravidiel a ich hlavnými atribútmi sú koncepcnosť, konečnosť, efektívnosť, transparentnosť a periodicita. Výsledkom je spoločný a transparentný systém úprav štatistických údajov.

17.2 Revízia údajov v praxi

Údaje revidujeme z relevantných dôvodov:

- zmeny metodiky;
- zmeny zdrojov údajov;
- zmeny v legislatíve.

18 Štatistické spracovanie

18.1 Zdrojové údaje

Údaje o pracovných úrazoch sa na národnej úrovni získavajú z príslušných vnútroštátnych administratívnych zdrojov – Národného inšpektorátu práce a Hlavného banského úradu; zdrojom údajov o počte dní neprítomnosti v práci (závažnosť) pre príslušné pracovné úrazy je Sociálna poisťovňa. Pôvodným národným zdrojom údajov sú formuláre hlásenia o registrovanom pracovnom úraze, ktoré sú zamestnávateľia povinní zasielať príslušným vnútroštátnym orgánom (inšpektorátom práce alebo dozorným orgánom) v zmysle zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov niektorých zákonov. Počet zamestnaných osôb je prevzatý z prieskumu pracovných síl EÚ.

Zdrojom údajov o chorobách z povolania je administratívny zdroj údajov - Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI), ktoré zhromažďuje, spracúva a zverejňuje údaje o chorobách z povolania na základe Hlásenia choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania. Rovnako je NCZI zdrojom údajov aj pre nevýdavkové zdroje zdravotnej starostlivosti.

18.2 Periodicita zberu údajov

Údaje sú zbierané na ročnej báze.

18.3 Zber údajov

V súlade so zákonom č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov majú zamestnávateľia zákonnú povinnosť vyplniť tlačivo oznámenia o pracovnom úraze a zaslať ho príslušným vnútroštátnym orgánom (inšpektorátom práce alebo orgánom dozoru). Evidencia pracovných úrazov pre Slovenskú republiku je vedená na príslušných 8 oblastných inšpektorátoch práce a 5 obvodných bankských úradoch. Z krajskej a okresnej úrovne sú všetky evidované prípady pracovných úrazov pravidelne zasielané nadriadenému príslušnému stupňu Národného inšpektorátu práce (pomocou osobitného informačného systému) a Hlavnému bankskému úradu. Tieto dve inštitúcie spracúvajú prípady pracovných úrazov do databázy podľa metodiky. Národná databáza pracovných úrazov je potom zostavená z dvoch databáz (jednej z Národného inšpektorátu práce a jednej z Hlavného bankského úradu) na úrovni Štatistického úradu SR.

Po spracovaní údajov o chorobách z povolania Národné centrum zdravotníckych informácií zasiela agregované údaje Štatistickému úradu SR. Na národnej úrovni nadobudol účinnosť zákon č. 153/2013 Z.z o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe ktorého je možné v zmysle § 10 poskytovať ŠÚ SR len súhrnné údaje o chorobách z povolania z Národného centra zdravotníckych informácií.

Údaje o nevýdavkových zdrojoch zdravotnej starostlivosti sa zbierajú predovšetkým elektronicky prostredníctvom webovej aplikácie so zabudovanými kontrolnými mechanizmami pre zadávanie údajov.

18.4 Validácia údajov

Základná kontrola dátových kódov sa vykonáva na oblastných inšpektorátoch práce a na obvodných bankských úradoch. Validácia údajov sa vykonáva na úrovni Národného inšpektorátu práce, Hlavného bankského úradu a pre celú národnú databázu pred ich odoslaním do Eurostatu na úrovni Štatistického úradu SR. Priamo pri zostavovaní databázy sa vykonávajú automatické a manuálne kontroly zamerané najmä na identifikáciu niektorých chýb a nezrovnalostí s požadovanou metodikou. Vo všeobecnosti sa kontroly zameriavajú na overenie: úplnosti databázy (zoznam požadovaných premenných v súlade s Nariadením Komisie (EÚ) č. 349/2011), správnosti kódov pre každú premennú (dĺžka, typ, stupnica kódovania z hľadiska použitých klasifikácií) a v súlade so Smernicami pre prenos údajov ESAW, porovnanie agregovaných údajov s predchádzajúcimi rokmi s cieľom identifikovať niektoré extrémne odchýlky alebo niektoré potenciálne chyby spracovania údajov, overovanie konzistentnosti súčtov a rôznych členení.

Základná kontrola dátových kódov sa vykonáva v Národnom centre zdravotníckych informácií. Validácia údajov sa vykonáva v Národnom centre zdravotníckych informácií a pred ich odoslaním do Eurostatu na úrovni Štatistického úradu SR. Priamo pri zostavovaní údajov o chorobách z povolania sa vykonávajú kontroly zamerané najmä na identifikáciu niektorých chýb a nezrovnalostí s požadovanou metodikou, overenie: úplnosti databázy, správnosti kódov pre každú premennú (dĺžka, typ, stupnica kódovania), porovnanie agregovaných údajov za predchádzajúce roky za účelom identifikácie niektorých extrémnych odchýlok alebo niektorých potenciálnych chýb spracovania údajov, overenie konzistentnosti súčtov a rôznych členení. Na Štatistickom úrade SR kontroly súvisia s Usmernením pre prenos údajov o chorobách z povolania.

Validácia údajov o nevýdavkových zdrojoch zdravotnej starostlivosti prebieha priebežne počas celého procesu zberu a spracovania údajov na základe definovaných postupov v súlade s Kódexom postupov pre európsku štatistiku.

18.5 Spôsob spracovania údajov

Keďže údaje sú založené len na zbere z administratívnych údajov, neuplatnili sa žiadne z nasledujúcich postupov: imputácie, váženie, kalibrácia a úpravy bez odozvy.

18.6 Úprava údajov

Nie je aplikovateľné.

19 Poznámka